

ת"פ 64935/02/19 - מדינת ישראל נגד מורד עתאמנה, ראיד עבדאללה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

06 ביולי 2020

ת"פ 64935-02-19 מדינת ישראל נ'
עתאמנה(עצור/אסיר בפיקוח) ואח'

לפני
המאשימה
כבוד השופטת עמיתה מרים דיסקין
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד הדר צור

נגד
הנאשמים
1. מורד עתאמנה
ע"י ב"כ עו"ד שאדי כבהא
2. ראיד עבדאללה (עציר)
ע"י ב"כ עו"ד יעקב (יקי) קהן

גזר דין

פתח דבר

כתב האישום

הנאשמים הועמדו לדין בכתב אישום שייחס להם עבירת שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

כעולה מעובדות כתב האישום, ביום 17.02.2019, בסביבות חצות, שהו שני הנאשמים ברחוב יסוד המעלה בתל אביב, כשבידיהם שני מכלי גז פלפל. באותה עת, עברה פרפטואה מזרחי (להלן: "המתלוננת") ברחוב סמוך למספר 57, כשלפתע ניגשו אליה הנאשמים ותקפו אותה באמצעות ריסוס גז הפלפל על פניה. הנאשם 1 ניסה ליטול ממנה את תיק ידה ובכך גרם לנפילתה ארצה, ובעודה שרועה על הקרקע, חטף ממנה בכוח את התיק. הנאשמים נטלו את תיקה של המתלוננת, שהכיל ארנק ורוד ובו ₪ 16,860 במזומן, \$5 סינגפורי, 9 צמידי זהב, 3 טבעות זהב, שרשרת זהב משובצת יהלום ומסמכים, לרבות תעודת זהות. כתוצאה ממעשים אלו של הנאשמים, סבלה המתלוננת מאודם בעיניה ובפניה, ונפצעה בכף ידה השמאלית ובשתי הברכיים.

הסדר הטיעון

בתום הליך הגישור הגיעו הצדדים להסדר טיעון לעניין העונש בהתאם למתווה הבא:

עמוד 1

בעניינו של **נאשם 1**, הוסכם על טיעון חופשי מטעמם של שני הצדדים.

בעניינו של **נאשם 2**, הוסכם על שני מסלולים: האחד, טיעון סגור לעונש של 33 חודשי מאסר בפועל, ללא רכיב מוסכם של פיצוי, וכן מאסר על-תנאי (להלן: "**המסלול הראשון**").

השני, טיעון סגור לעונש של 30 חודשי מאסר בפועל, עם רכיב מוסכם של פיצוי על סך 60,000 ₪, וכן מאסר על-תנאי (להלן: "**המסלול השני**").

עוד הוסכם בהסדר הטיעון, כי ככל שייפסק פיצוי בהתאם למסלול השני, לא תעתור התביעה לפיצוי בעניינו של נאשם 1.

מתוקף הסדר הטיעון הודו הנאשמים במיוחס להם ובכתב האישום והורשעו על יסוד הודאתם בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 402(ב) לחוק.

בית המשפט הורה על עריכת תסקיר בעניינו של נאשם 1.

הראיות לעונש

תסקירי שירות המבחן

בעניינו של **נאשם 1** הוגשו שני תסקירים.

תסקיר המבחן הראשון פורט בהרחבה נסיבותיו האישיות ובמסגרת זו מתאר הרקע האישי והמשפחתי, עברו הפלילי וההרשעה מושא גזר דין זה, הערכת הסיכון לעבריינות והסיכוי לשיקומו.

הנאשם 1, צעיר כבן 24, בן למשפחה נורמטיבית עמה הוא מתגורר כיום בטירה. מלידתו ועד גיל 19 התגורר עם משפחתו ביפו, בה חווה קשיי השתייכות ותחושת נחיתות לאורך התבגרותו שהובילו להתחברותו לחברה השולית. יחד עם זאת, סיים 12 שנות לימוד, והוא בעל תעודת בגרות. קשריו של הנאשם 1 עם החברה השולית ביפו והשפעתה השלילית גרמו לכך, שבשנת 2014 העתיקה משפחתו את מגוריה לטירה, אך למרות זאת, שמר הנאשם 1 על קשריו עם חבריו מיפו, ולטענתו, השפעתם עליו היא שהובילה אותו להסתבך עם החוק ואף לבצע את העבירה נשוא גזר דין זה.

הנאשם 1 מוכר לשירות המבחן מאז שנת 2008. התמונה המצטיירת לגבי הקשר שלו עם שירות המבחן היא של עליות ומורדות לצד חוסר עקביות והיעדר יציבות, כמבואר להלן.

בשנת 2012, לאחר שהואשם בעבירות האלימות, גובשה עבור נאשם 1 תכנית טיפולית, בה עמד באופן מלא - גילה התמדה, רצינות, קשב והפגנת כבוד כלפי האחרים. בנוסף, הביע עמדות חיוביות ונערכה עמו עבודה טיפולית שנגעה למניעת אלימות ולשליטה בכעסים, שהביאה את גורמי הטיפול להעריך שרמת הסיכון שלו הצטמצמה. דא עקא, שבאבחון שנערך לו בשנת 2013 נקבע, כי לנאשם 1 נטייה להתנהג בתוקפנות, בעיקר מצבים בהם מופעל עליו לחץ חברתי, תוך שהוא מגיב באימפולסיביות, אינו מפעיל שיקול דעת מספק ונעדר יכולת לבחון את ההשלכות הצפויות

במסגרת תסקיר המבחן שניתן בהליך המעצר של הנאשם 1 בגין העבירה הנוכחית, התגבשה הערכה שנסיונות מעצרו זה משקפות הידרדרות והסלמה במצבו, וכן עמדות המעניקות לגיטימציה לשימוש באלימות במצבים בהם הוא מרוכז בעצמו ובצרכיו האישיים. בנוסף, הוא מושפע מהתנהגותם של אחרים כמניע לבחירותיו, כמו גם דימויו העצמי הנמוך, הגורם לו לרצות בהשתייכות חברתית. הנאשם 1 אף העיד בעצמו כי ביצע עבירה זו לאור קשריו החברתיים והשפעתם השלילית עליו. בסיכומו של דבר, הערכת עורכי התסקיר היתה, שמחד, הנאשם 1 ביטא הכרתו בהתנהגותו האלימה כלפי המתלוננת, ומאידך, המעיט בחומרת מעשיו, כך שקציני המבחן התרשמו כי הוא מצמצם את חומרת התנהגותו היות שנגרר אחר נאשם 2, עליו הוא משליך את עיקר האחריות.

באשר לסיכון לעבריינות, הנאשם 1 התקשה להיעזר בגורמי תמיכה מכוונים בחייו - נראה כי גדל בחיק משפחתו בתחושת חוסר יציבות וביטחון, שהובילה אותו מגיל צעיר, להתחבר לחברה השולית אשר במסגרתה זכה לתחושת שייכות. מעורבותו בעבירות אלימות והעמקת קשריו ומעורבותו בחברה השולית, הותירה בעורכי התסקיר את הרשם שהוא הפנים דפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים, וכי חרף הסנקציות שהוטלו עליו - לא נרתע. בגדר הערכת גורמי הסיכון המשפיעים על הנאשם 1 נלקחו בחשבון הגורמים הבאים שבהצטברותם יש כדי להעיד על רמת הסיכון המשמעותית, ביניהם: מיעוט גורמי תמיכה מכוונים, קשייו להיעזר בסביבתו לצורך הכוונה, קשייו בשיתוף פעולה עם שירות המבחן ובהתמדה בהליך הטיפולי שהוצע לו במסגרת אבחונים קודמים, קשייו בוויסות דחפים בסיטואציות מסוימות וקושי בביסוס גבולות פנימיים; אופייה של העבירה הנוכחית המשקפת התנהגות עבריינית, אלימה, מתוכננת ויזומה; נטייתו לבחירות אימפולסיביות ולעמדות המעניקות לגיטימציה לשימוש באלימות במצבים בהם הוא מרוכז בעצמו ובצרכיו האישיים, וכן התנהגותו בדומה להתנהגותם של אחרים כמניע לבחירותיו הבעייתיות.

בבחינת גורמים המגבירים את סיכויי של נאשם 1 לשיקום, עורכי התסקיר התייחסו לכך, שהנאשם 1 הוא בחור צעיר, שהשתלב במסגרות הלימוד השונות והקפיד על תעסוקה רציפה, כמו גם, לכוחותיו כקטין לשתף פעולה בהליכים של טיפול ושיקום במסגרת שירות המבחן לנוער.

בהערכת החשש להישנות התנהגות אלימה מצדו של הנאשם 1, נשקלו: האלימות החמורה שהשתקפה בעבירה (יחד עם אחר) בה הורשע בתיק זה; לכך שהתקשה להציב גבולות עבור עצמו, ולכך שההתנהגות הייתה פוגענית ומתוכננת, בעלת אלמנטים עברייניים ומתוך כוונה לרווח כספי; מעורבותו הקודמת של הנאשם 1 בעבירות אלימות, בלי שהוטלו עליו עונשים, לרבות מאסר בעבודות שירות, אשר לא יצרו הרתעה; קשייו של הנאשם 1 להכיר בחומרת התנהגותו בשלב זה והתמקדותו בהשפעה החברתית עליו ובגורמים החיצוניים לו. מתוך כך, נקבעה רמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה של הנאשם 1 כבינונית, וכך גם מידת חומרתה הצפויה של התנהגותו.

עורכי התסקיר התרשמו מנזקקותו של הנאשם 1 להתערבות טיפולית מצדם בתחום מניעת אלימות ועבריינות לצורך צמצום הישנות ביצוע עבירות מצדו בעתיד, וכן מנכונותו להשתלב בהליך טיפולי, ומשכך, המליצו בתסקיר הראשון על דחיית דיונו בשלושה חודשים, לצורך גיבוש תסקיר משלים מטעמם, ו בית המשפט נענה לבקשה.

בתסקיר המבחן השני, דווח על השתלבות הנאשם 1 בקבוצה טיפולית ייעודית לצעירים עוברי חוק, המצויים במצבי סיכון להישנות ביצוע עבירות.

ודוק; התמונה המורכבת והאמביוולנטית שנצפתה בתסקיר הראשון חזרה על עצמה בתסקיר השני. הנאשם 1 החל את הטיפול ב-15.12.19 והתמיד להגיע למפגשים הקבוצתיים, שיתף ברקע להסתבכותו, וביטא מוטיבציה ונכונות מילולית לנהל אורח חיים נורמטיבי ויציב. לצד זאת, ניכר היה שהוא עדיין חווה קושי להתייחס להתנהלותו השולית, נוטה לתאר את מעורבותו עם החוק בצמצום ומתקשה להתייחס לחומרת העבירה, ובכלל זה התייחסות לנפגעי העבירה.

לאור כול אלה, הביע שירות המבחן ספקנות באשר ליכולתו של הנאשם להיעזר בשירות המקצועי לשם הפחתת הסיכון. בקשת דחיה נוספת לשם מיצוי הליך האבחון, נדחתה.

ראיות התביעה לעונש

במסגרת ראיותיה לעונש הגישה התביעה שלוש תמונות המתעדות את המתלוננת והחבלות על פניה וידה כתוצאה מהשוד (בימ"ש 1), ומסמכים רפואיים מיום האירוע על ממצאי בדיקתה בבית חולים בלינסון. כמו כן, הוגשו גיליונות הרישום הפלילי של הנאשמים, כמפורט להלן:

נאשם 1

לחובת נאשם 1 רישום פלילי ללא הרשעה (ת"פ 29124-1-13 בית משפט לנוער ת"א), בגין ביצוע עבירות אלימות, ובהן, תקיפה הגורמת חבלה ממש, ותקיפה וחבלה ממשית ע"י שניים, בגין נידון לצו מבחן למשך 6 חודשים והתחייבות להימנע מעבירה, והרשעה (ת"פ 34139-7-14, בית משפט השלום ת"א) בעבירות של גניבה ותקיפה כדי לגנוב, בעקבותיהן הופנה לשירות המבחן. בגין עבירות אלו, נידון נאשם 1 ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, וכן הועמד בצו מבחן, במסגרתו התקשה בשיתוף פעולה ובעמידה בדרישות הקבוצה הטיפולית בה שולב.

נאשם 2

לחובת הנאשם 2 עבר פלילי מכביד, לרבות הרשעות בשורה של עבירות אלימות, ובהן, הרשעה בעבירות סמים והחזקת סכין, בגין נידון בבית משפט לנוער ל-6 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים, הרשעה בעבירות של פציעת בן זוג, פציעה כשהעבריין מזויין והחזקת סכין, בגין נידון בבית משפט לנוער למאסר בן 10 חודשים ועונשים נלווים, הרשעה בעבירה של תקיפה של בן זוג הגורמת חבלה של ממש (ת"פ 13757-1-16 שלום ת"א) בגינה נידון ל-8 חודשי מאסר, הפעלת מע"ת בן 10 חודשים, מתוכם חודשיים במצטבר, כך שריצה בסה"כ 10 חודשי מאסר, הרשעה בהחזקת סם לשימוש עצמי (ת"פ 54102-2-16 שלום ת"א) בגינה נידון לעונש מע"ת, הרשעה בעבירה של החזקת נשק (ת"פ 60149-3-17 שלום כ"ס) בגינה נידון ל-14 חודשים ו-3 שבועות מאסר בפועל.

ראיות ההגנה לעונש

במסגרת ראיותיה לעונש העידה ההגנה את הגב' מיכל לובלסקי, בעלת מרכז עצמאי בשם "דף חדש" לאבחון וטיפול בעבריינות ובהתמכרויות, שעד להקמתו בשנת 2006 שמשה בתפקיד ראש תחום טיפול בשיקום בבית הסוהר "משמורת" בשנים 2001-2004.

לדבריה, לאחר שהנאשם 1 פנה אליה בדצמבר 2019 הוכנה עבורו תכנית טיפולית, המפורטת בדו"ח שהוגש לבית המשפט (להלן: "הדו"ח") ובחודש ינואר החל בתהליך טיפולי פרטני. הבחירה לשלב את הנאשם בתהליך טיפולי פרטני בלבד נבעה מההערכה, שמדובר בצעיר בעל דפוסים אימפולסיביים ברורים עם עיוותי מחשבה בנושאים של כוח, כבוד וגבריות, המהווים את הבסיס להתנהגות עבריינית ואימוץ ערכים עברייניים. הנאשם 1 התמיד בטיפול, למעט בימים בהם נעצר בגין חשד למעורבות פלילית שהופרך, ולאחריו, המשיך בו, עד לקטיעתו בעקבות מגפת הקורונה. בסה"כ הספיק להשתתף ב-12 טיפולים.

העדה מסרה שהנאשם 1 הגיע לטיפול בקביעות, גילה רצינות רבה ונכונות כנה, וניכר שינוי ברמת הזיהוי של דפוסי החשיבה ובעקבותיו גם שינוי התנהגותי. להתרשמותה, הטיפול שהנאשם הספיק לעבור נושא פירות ראשוניים, באופן שניתן להעריך שהוא בעל פוטנציאל אמיתי לשינוי ושיקום. העדה הגדירה את מצבו של הנאשם 1 כמי שנמצא באמצע תחילתו של הדרך, וזקוק להמשך טיפול ארוך. לעמדתה, כניסתו לבית סוהר בשלב זה, תסכן את סיכויי השיקומיים.

הטיעונים לעונש

טיעוני הצדדים לעונש לגבי נאשם 1

ב"כ המאשימה

כתב האישום מהווה את נקודת המוצא לטיעוני ב"כ המאשימה לעונש ומגלם בעובדותיו את מאפייני החומרה שנכרכו במעשה העבירה בה הורשעו הנאשמים שעליו עומדים הם ליתן את הדין. להמחשת טיעונו הפנה לעובדות הבאות: השעה היא שעת חצות, שני הנאשמים, ממושים בגז פלפל אורבים לקורבן, וכשמופיעה עוברת אורח, אישה, מבוגרת מהם ב-30 שנה, הם מתנפלים עליה, ולאחר שהם מנטרלים אותה באמצעות גז פלפל, נאשם 2 מושך מידה תיק, גורם לנפילתה, ולמעשה, לרוב החבלות, חוטף את התיק, והשניים נמלטים במנוסה. ב"כ המאשימה הצביע על נתוני חומרה נוספים, שעניינם ברכוש שנשדד - ₪ 18,000, תכשיטים ומסמכים אישיים. חלקו נתפס, לא במובן של החזרה כביטוי לחרטה, אלא לאחר שהתפזר לכול עבר, וחלקו נעלם, ובזקקים שנגרמו לקורבן - הנזק פיזי בדמות חבלות והנזק הנפשי.

להשקפת ב"כ המאשימה, הפגיעה בערכים המוגנים היא פגיעה קשה בביטחון האישי, פגיעה בגוף, בקניין, ובהיבט חברתי הרחב, פגיעה בסדר החברתי, בשלום בציבור וביטחונו.

באשר לקביעת מתחם העונש, טען, כי במשיכת תיקה של המתלוננת על ידי נאשם 1 גלום אלמנט של תכנון, ששומה להתחשב בו כנסיבה מחמירה על אשמו.

בהתייחס למדיניות הענישה, הגיש ב"כ המאשימה שלושה פס"ד, המדגימים את מתחם העונש ההולם שהתביעה עותרת לו, הנע בין 30-60 חודשי מאסר בפועל.

בקביעת העונש בתוך המתחם, הפנה ב"כ המאשימה מחד, לגילו הצעיר של הנאשם 1, הודייתו ונטילת האחריות, המשאבים שנחסכו, חסכון עדות המתלוננת והעובדה שעברו הפלילי אינו מכביד ומעולם לא ריצה עונש מאסר, ומאידך, הפנה לתסקירים ולמחוות הדעת הפרטיות, המלמדים על דפוסי התנהגות אלימים ובעייתיים, קשיים בהליך השיקום ועל כך שמבחינת טיפולית הוא נמצא רק בראשית הדרך.

לאור כול אלה, הייתה עתירתו למקם את עונשו של הנאשם 1 בחלקו העליון של המתחם, לצד ענישה צופה פני עתיד ופיצוי משמעותי למתלוננת.

ב"כ נאשם 1

בבקשו לשכנעני להסתפק בעונש שניתן לרצותו מחוץ לכותלי הכלא, בטיעוניו לעונש התמקד ב"כ נאשם 1 בעקרון של ענישה אינדיבידואלית, ובמשקלו של השיקום בגזרת העונש. בפתח טיעונו הדגיש כי אינו חולק על חומרת המעשים בהם הורשע הנאשם 1, ועל פגיעתם בערכים המוגנים של הגנה על ביטחונו, שלומו וקניינו של הפרט. יחד עם זאת, בהפנותו לתסקירי שירות המבחן, הדגיש, כי חרף התמונה הפחות חיובית שהשתקפה בתסקיר השני, שירות המבחן זיהה פוטנציאל שיקומי בנאשם 1 שראוי להמשכות, וזו גם עמדתה של גב' לובלסקי.

לטענתו, לאחר תיקון 113 הציב המחוקק מול עקרון ההלימה את שיקול השיקום, שבנסיבות מתאימות יכול להוות שיקול מהותי לגזירת העונש. לכך הוסיף את גילו הצעיר של נאשם 1 - בן 24, שבמהלך 12 החודשים האחרונים ערך שינוי משמעותי באורח חייו, ניתק את קשריו הקודמים והתרחק מהחברה השולית, והחל בטיפול פרטני מיוזמתו, בו התמיד ככול שניתן היה. לטעמו, על אף שמבחינת טיפולית הנאשם 1 נמצא ב"אמצע של התחלה", כהגדרתה של הגב' לובלסקי, קיים אופק שיקומי.

ב"כ הנאשם 1 סבור, שנסיבות ביצוע העבירה כתיאורן בכתב האישום, עליהן נסמכת ההרשעה, מלמדות על כך, שחלקם של שני הנאשמים בביצוע השוד שווה, ולא ניתן לומר שחלקו של הנאשם 1 בשל משיכת התיק, גדול מחלקו של נאשם 2.

באשר למתחם העונש, לטענתו, שומה לערוך אבחנה מבדלת ומדורגת בין סוגי שוד שונים, שממנה נגזר מנעד עונש רחב, שבמקרה דנן, נע בין 9 חודשים שניתן לרצותם בעבודות שירות עד 30 חודשי מאסר בפועל.

בהתייחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, הפנה ב"כ הנאשם 1 להבדל המשמעותי בין עברו הקל יחסית של הנאשם 1 לבין עברו המכביד של נאשם 2, הכולל הרשעה במגוון של עבירות חמורות; הנאשם 2 ריצה ארבעה מאסרים קודמים בעוד שנאשם 1 לא ריצה מאסר מעולם; הנאשם 2 ביצע את העבירה מושא גזר דין זה מספר חודשים לאחר שחרורו ממאסרו האחרון. בנתונים אלה, סבור ב"כ הנאשם 1, אין הדעת נותנת, למקם את עונשו בחלקו העליון של מתחם העונש שהוצע על ידי המאשימה (30-60 חודשים), שעה שלגבי נאשם 2 עתירת הצדדים היא להטיל עליו 33

חודשי מאסר, שמשמעותו עונש הממוקם בתחתית המתחם. כול זאת בהינתן, ששני הנאשמים הם צעירים, שהורשעו באותה עבירה, הודו בביצועה ונטלו אחריות על מעשיהם. כמו כן, בקש לשקול לקולא את נכונותו של הנאשם 1 לשאת בתשלום פיצוי גבוה.

בדברו האחרון לבית המשפט ביטא נאשם 1 בוושה על העבירה שביצע, הדגיש את רצונו להשתקם ומוכנותו לעשות כול שנדרש לשם כך, וביקש את התחשבות בית המשפט.

טיעוני הצדדים לכיבוד ההסדר לגבי נאשם 2

בטיעוניהם לכיבוד הסדר הטיעון לגבי נאשם 2, הציגו ב"כ הצדדים עמדה אחידה ומשותפת, ובקשו לאמץ את המסלול השני ולהטיל עליו 33 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצוי יחד עם זאת, נחלקו בשאלה גובה הפיצוי. עמדת ב"כ המאשימה היתה לפיצוי "ברוח ההסכם", שיקבע בהתחשב בחומרת המעשים, בעברו הפלילי של הנאשם 2 ובהתחשב בחלקו באירוע, בעוד שהסנגור מנגד, ביקש להתחשב במצב הכלכלי הקשה, שבעטיו לא עלה בידי הנאשם 2 לשלם את הפיצוי, ולתת את הדעת לפיצוי הכללי שנקבע בסך 60,000 ₪.

בדברו האחרון לבית המשפט הביע נאשם 2 צער וחזר על כך שהוא נוטל אחריות על מעשיו.

דין והכרעה

כמצווה עלינו בסעיף 40ב. לחוק, בבואי לגזור הדין, נתתי דעתי על הדרך הראויה לילך בה במקרה שלפני לאורו של הכלל המנחה בענישה של קיום יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה שביצעו הנאשמים בנסיבותיו ומידת אשם בו ובין סוג ומידת העונש המוטל עליהם.

כאמור, במקרה זה הגיעו הצדדים להסדר טיעון ביחס לשני הנאשמים. דע עקא, בעוד שבעניינו של הנאשם 1 המדובר בהסדר דיוני, בו כול צד חופשי לטעון בהתאם לעמדתו העונשית, בעניינו של הנאשם 2 הוסכם על הסדר טיעון "סגור".

אקדים ואומר. קיומו של הסדר טיעון "סגור" אינו מבטל את תחולת הוראות תיקון 113 לחוק ואינו פוטר את הערכאה הדיונית מלבחון אותו בהתאם להוראות תיקון 113. בפסיקה נקבע, כי על בית המשפט לבחון את הסדר הטיעון, על פי אמות המידה המקובלות בראי נסיבות המקרה ונסיבותיו האישיות של הנאשם, וזאת, לצד הכלל המצמצם את התערבות בית המשפט בהסדרי טיעון (ראו: ע"פ 8820/14 **זוהר שחר נ' מדינת ישראל** (24.6.2015)).

לפיכך, וחרף השוני בין הנאשמים מבחינת הסדר הטיעון, ומאחר ואני סבורה כי מעורבותם של הנאשמים בביצוע העבירה זוהה, הדיון בערכים החברתיים המוגנים ומידת הפגיעה בהם, במדינית הענישה, ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ייערך בהתייחס לשני הנאשמים, ואילו הדיון בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה וקביעת העונש יעשה תוך הפרדה ואבחנה במקומות הרלבנטיים.

אירוע אחד

בענייננו, אין חולק כי מדובר ב"אירוע אחד", ועל כך גם מסכימים הצדדים.

מתחם העונש ההולם

בעת קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בערכים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בעבירה, המנויות בסעיף 40ט לחוק.

הערכים המוגנים ומידת הפגיעה בהם

במעשיהם פגעו הנאשמים בשורה של ערכים חברתיים החיוניים לתפקודה של החברה האנושית והתפתחותה, בהם, כבוד האדם והזכות לשלמות הגוף והנפש - זכות יסוד שאין להתיר לאיש לפגוע בה (ע"פ 6310/14 פלוני נ' מדינת ישראל (16.6.2015), וכן לפגיעה בזכות הקניין.

בית המשפט העליון חזר ועמד על החומרה הטבועה בתופעה של מעשי השוד: והצורך בענישה קשה:

"בית משפט זה נדרש לא אחת לתופעה ההולכת ומתגברת של מעשי שוד המכוונים כלפי הולכי רגל תמימים, ובעיקר כאשר מדובר בקורבנות הנתפסים בעיני העבריינים כחלשים יותר, כגון קשישים, נערים ונשים"

בע"פ 1127/13 עמנואל גברזנגי נ' מדינת ישראל (15.1.14) נקבע:

"הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת שוד הוא כבודם, חירותם ורכושם של המתלוננים - קורבנות העבירה וביטחונם של הציבור, יכולתו הממשית לחיות את חייו, ולהלך ברחובות ללא חשש (ראו גם: ע"פ 3027/13 דהוקרקר נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 8 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (4.12.2013)). עם זאת, כבר הבהרנו כי יש להבחין בין עבירות שוד בדרגות שונות (ראו: עניין כאברי; עניין פייסל, בפסקה 7; ע"פ 3160/12 כריסטיאן נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקאות 10-9 לפסק דינו של השופט י' דנציגר (21.4.2013) (להלן: עניין כריסטיאן); עניין בידון, בפסקה 22). לטעמי, בהתחשב במכלול השיקולים שצוינו לעיל, מדיניות הענישה הנוהגת שצוינה בעניין כאברי, משקפת גם את הערך החברתי של עבירות מהסוג שעבר המערער".

על מנת לשרטט את מתחם העונש ההולם בעניינם של הנאשמים, תובא להלן פסיקה הנוהגת במקרים הדומים לעניין שבפניי, אליה ראיתי לנכון להפנות.

מדיניות הענישה הנוהגת

למרבה הצער, העבירה בה הורשעו הנאשמים אינה בבחינת חזיון נדיר. בסקירת הפסיקה בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות, ניתן למצוא קשת רחבה ומגוונת של עונשים, בהתאם לנסיבות ביצוע העבירה ונסיבותיו האישיות של העבריין. בצד עונשי מאסר ממושכים, בהם אושרו עונשים הנעים בין 40 ל-60 חודשי מאסר, ניתן למצוא גם ענישה מקלה יותר במקרים המתאימים.

כך למשל, מחד, בע"פ 2590/13 **איברהים כראג'ה נ' מדינת ישראל**, בית המשפט העליון לא מצא מקום להתערב בעונש של **60 חודשי מאסר** ועונשים נלווים שהוטל על המערער בגין הרשעתו בהסדר טיעון בעבירות שוד בנסיבות מחמירות, תקיפת שוטרים ושיבוש מהלכי משפט. עובדות המקרה דומות בחלקן הארי לעניינו. המערער הבחין במערער צועדת ברחוב כשהיא נושאת תיק והחליט לחטוף את תיקה. הוא התקרב אליה מאחור ומשך בחוזקה את תיקה. המתלוננת לא הרפתה מאחזתה בתיק ומשכה אותו אליה, אך המערער המשיך לנסות לתפוס אותו בכוח. משלא הרפתה, התקרב אליה, דחף אותה בחוזקה והפילה ארצה, ואז הצליח לתלוש את התיק מידה, ונמלט. כתוצאה ממעשיו נחבלה המתלוננת בחלקי גוף שונים ונגרמו לה שריטות. בהמשך, בסיום מצוד אחרי המערער, לא שעה המערער להוראת שוטר לעצור והחל להכותו בפניו ובגופו מכות אגרופ. המערער בעל עבר פלילי מכביד; וכן, ע"פ 8173/11 **אבו שהלה נ' מדינת ישראל** (25.1.2012), בו נדחה ערעורו של המערער על עונש של **48 חודשי מאסר** ועונשים נלווים בגין הרשעתו בעבירות של שוד, התפרצת וגניבה.

מאידך, בע"פ 7655/12 **פייפל נ' מדינת ישראל** (4.4.2013), הופחת עונשו של המערער, שהורשע בעבירה של שוד מ-30 חודשי מאסר ל-**20 חודשי מאסר** לריצוי בפועל, בשל העובדה שמדובר במעשה ספונטני ללא תכנון מוקדם; ע"פ 6325/11 **פחימה נ' מדינת ישראל** (11.12.2012), מקרה בו הושתו על המערער **30 חודשי מאסר** לריצוי בפועל בגין שוד אלים, כאשר המערער בעל עבר פלילי עשיר; ע"פ 1286/13 **אברהים אבו ג'ומעה נ' מדינת ישראל** (20.1.14), בו הוטלו על המערער שהורשע בעבירה של ניסיון שוד, **3 שנות מאסר**. ודוק: נסיבות מקרה זה דומות לעניינו, המערער עקב אחרי שתי נשים שהלכו לתומן ברחוב ראשי וניסה לחטוף את תיקה של אחת מהן תוך שהוא מאיים עליהן במברג. לחובתו המערער עבר פלילי לא מכביד ובעבר ריצה מאסר; ע"פ 1233/15 **מזערו מאג'ד נ' מדינת ישראל** (19.1.16), בו נדחה ערעורו של המערער על העונש של **36 חודשי מאסר** בפועל שהוטל עליו, לאחר שהורשע על יסוד הודאתו בעבירת שוד. ודוק: נסיבות מקרה זה דומות למקרה הנדון, בו המערער ואדם נוסף קשרו קשר לשדוד נשים מבוגרות, התמקמו ברחוב, כשמערער מתצפת והאחר עוקב אחר קורבנות. האחר ניגש לשתי נשים, שאחת מהן ענדה על צווארה שתי שרשראות זהב, ותלש לפתע ובכוח את השרשראות מצווארה, והשניים נמלטו. למתלוננת נגרמה חבלה קלה בצוואר. באבחנה מהמקרה נשוא דיונו, המערער היה נטול עבר פלילי.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה בתיק זה, מלמדות על החומרה הרבה והאינהרנטית הטבועה במעשי הנאשמים, שראוי שבית המשפט ייתן לה ביטוי בקביעת המתחם. לחומרה יש לזקוף את שעת הלילה המאוחרת בה בוצע השוד, העובדה שהשוד בוצע בטבורה של עיר, העובדה שמדובר בשני שודדים שנשאו עמם גז פלפל. רכיב נוסף לחומרה נעוץ באלימות שנלוותה למעשיהם של הנאשמים, שהתבטאה בהתנפלותם על עוברת אורח תמימה, ריסוסה בגז הפלפל וחטיפת תיקה, וכן, לתוצאותיה, קרי, נפילתה של המתלוננת על הקרקע (סעיף 40ט(10)), והחבלות שנגרמו לה (סעיף 10ט(4)).

ניתן בנקל לדמות את עוצמת הפחד שגרמו הנאשמים במעשיהם למתלוננת, את הפגיעה הקשה בשגרת חייה כתוצאה

ממעשי הנאשמים, ואת ההשלכות והנזקים הנפשיים שסבלה.

מעשי הנאשמים טומנים בחובם חומרה בעלת עוצמה של ממש, ויש בהם כדי לגרום לפגיעה לא מבוטלת בתחושת הביטחון הבסיסית של הקורבן, ולכן, הנני קובעת כי עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים, גבוהה.

לאור כול האמור לעיל, בשים לב לערכים החברתיים שנפגעו ולעוצמת הפגיעה בהם, תוך מתן משקל למכלול נסיבות האירוע, ולאחר בחינת מדיניות הענישה הנוהגת, הנני קובעת כי מתחם העונש נע בין 20 - 40 חודשי מאסר בפועל.

מיקומו של הנאשם 1 בתוך מתחם הענישה

עתירתו המרכזית של הנאשם 1 באמצעות סנגורו היא, למקם את עונשו בתחתית מתחם העונש ההולם שהציע, לאור התהליך הטיפולי, חלוף הזמן, ונכונותו לפצות משמעותית את המתלוננת. ובהתאם, להפנותו לממונה על עבודות השירות לשם בחינת התאמתו לריצוי העונש בעבודות שירות.

באשר למשמעותו ומשקלו של התהליך הטיפולי שעבר נאשם 1, העומד במרכז טיעוני ההגנה להקלה בעונשו, סבורני, כי התמונה הכוללת העולה בהקשר זה משני התסקירים של שירות המבחן בעייתית ומעוררת ספקנות.

אבאר.

בתסקיר הראשון תוארו בהרחבה הקשר של הנאשם 1 עם שירות המבחן בהיבט הטיפולי - שיקומי, ונכתב, כי לאורך השנים היה מעורב בעבירות אלימות, קשריו ומעורבותו השולית העמיקו, והוא פעל באורח אלים ופוגעני כלפי אחרים, הפנים דפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים, ועל אף הסנקציות שהוטלו עליו בעבר, לא הורתע. הערכה זו נסמכה על הנתונים הבאים שמעידים על התדרדרות הנאשם 1 בעולם העבריינות ועלייה ברמת הפגיעה בה היה מעורב, כמפורט להלן:

על אף שהנאשם 1 מוכר לשירות המבחן לנוער עוד משנת 2008, וחרף הזדמנויות שנתנו לו, הוא לא עלה באופן מהותי מסלול השיקום, אלא שב והסתבך בפלילים.

בשנת 2012, בעקבות ביצוע עבירת אלימות, גובשה עבורו תכנית טיפולית, ועם סיומה, הערכת גורמי המקצוע באותה עת הייתה שהוא עבר תהליך חיובי ורמת הסיכון במצבו הצטמצמה. אלא שבשנת 2013 חזר הנאשם 1 והסתבך שוב בעבירות אלימות. אז, ההתרשמות של שירות המבחן הייתה מנטייתו להתנהגות תוקפנית, ומכך, שהוא מגיב באימפולסיביות ותוך חוסר שיקול דעת. בגין מעשיו הוטל עליו צו מבחן, שלא הרתיע את הנאשם 1, שכן, בשנת 2015, הוא שוב חזר לסורו והורשע בביצוע עבירה דומה במהותה לעבירה מושא גזר דין זה. גם הפעם העונש שהוטל עליו לא הרתיע את הנאשם 1, והוא שב וביצע יחד עם אחר עבירת שוד. מעשה עבירה זה חמור מקודמיו ומשקף אלימות חמורה והתנהגות פוגענית מתוכננת ובעלת אלמנטים עברייניים שנעשתה להשגת רווח כספי. על רקע זה, בשקלול הנתונים, רמת הסיכון שנקבעה להישנות התנהגות אלימה מצד הנאשם 1 היא **בינונית**, וכך גם מידת חומרתה הצפויה. יצוין, כי גם הפעם ניתנה לנאשם 1 הזדמנות להשתלב בהליך שיקומי, והוא לא מיצה אותה. בתסקירו השני נקבע, על יסוד היכרותו עם נאשם 1 בהליך הנוכחי, השתתפותו בהליך הטיפולי, קשייו להתייחס למעורבותו ונטייתו לצמצם ולהכחיש חלקים

בעייתיים, שירות המבחן הביע ספקנות באשר ליכולתו של הנאשם 1 להיעזר בו להפחתת סיכון במצבו. אמנם, נתבקשה דחייה נוספת על פני הקודמת, אך במצב דברים זה, לא ראיתי בסיס לכך.

אני ערה לכך, שהנאשם 1 פנה בדצמבר 2019 לטיפול פרטני, ובמסגרתו השתתף ב 12 פגישות וגילה רצינות והתמדה. עם זאת, גם לדברי גב' לובלסקי הנאשם 1 נמצא רק בראשית הדרך.

בהינתן כול האמור לעיל, אין בהליך הטיפולי שעבר הנאשם 1 כדי להטות את הכף ולהסיט את מיקום עונשו באופן משמעותי עד כדי הצבתו בתחתית המתחם כפי שהוצע על ידי הסנגור. יוער בנוסף, כי התוצאה אליה חותר הסנגור, קרי, עונש שניתן לרצותו בעבודות שירות, ממילא לא תעמוד בהלימה לנסיבות העבירה ואשמו של הנאשם 1, על רקע מדיניות הענישה שהוזכרה לעיל.

לצד זאת, אני לוקחת בחשבון, כי שליחת הנאשם 1 למאסר, בשים לב לגילו ולכך שמעולם לא ריצה מאסר, תהא בעלת השפעה עליו (סעיף 40יא.1), אך אין בכך כדי לומר, שמאסר עלול לשים לאל או לאיין את נכונותו להשתקם. מה גם שבמסגרת בית הכלא קיים ערוץ טיפולי שהנאשם יכול אם רצונו להמשיך בדרך בה החל, להשתלב בו ולמצל את תקופת המאסר גם לצורך זה.

נסיבות שאינן קשורות בעבירה

בבחינת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40יא), שקלתי בגדר כלל השיקולים את הודאת הנאשמים ונטילת האחריות על מעשיהם, שאגב כך, חסכה זמן שיפוטי יקר וייתרה את עדות הקורבן, על כול הכרוך בכך (סעיף 40יא.4). כמו כן, נלקחה בחשבון נכונותם לפצות את המתלוננת (סעיף 40יא.5). באשר לגילם הצעיר של שני הנאשמים. סבורני, כי עברם הפלילי, גם של נאשם 1, מעיב על נתון זה, בהעידו שלא היה בגילם הצעיר כדי לחסום את פעילותם העבריינית עובר לביצוע העבירה הנוכחית, וגם לא למנוע את ביצוע מעשה השוד, עליו הם אמורים ליתן היום את הדין.

שיקולים אלה מהווים אמנם נימוקים לקולא, אך בנסיבות המקרה דנן, ככול שמדובר בנאשם 1, איני סבורה שיש בהם כדי להטות את הכף לענישה מקלה מדי, ולמיקום עונשו בתחתית המתחם, כעתירת הסנגור.

עקרון אחידות הענישה ויישומו בענייננו

בהינתן שמעורבותם של שני הנאשמים בביצוע העבירה זהה, בבואי לגזור את עונשם יעמוד לנגד עיני עקרון אחידות הענישה, המחייב גם שמירת מתאם הולם בין עונשם של מעורבים בפרשה אחת, לפי מידת מעורבותם ואשמם:

**"עקרון אחידות הענישה הוא עקרון יסוד במשפט הפלילי אשר נועד להבטיח שוויון בפני החוק ולמנוע שרירות בענישה...
עקרון זה מקבל משנה חשיבות כאשר מדובר בנאשמים שונים המורשעים בגדרה של אותה פרשה.**

במצב דברים זה מצדד עקרון אחדות הענישה בהטלת עונשים דומים על מי שביצעו מעשים דומים וכן בשמירה על יחס של שקילות בין מבצעייהם של מעשים הנבדלים זה מזה במניינם, חומרתם או בנסיבותיו האישיות של המבצע" (חסן נ' מדינת ישראל (23.9.2014)

(ראו גם: ע"פ 7907/14 ואזנה נ' מדינת ישראל, (22.2.2015); ע"פ 7350/12 פלוני נ' מדינת ישראל, (14.1.2013)).

ואולם, עקרון אחדות הענישה אינו שיקול בלעדי ומכריע, אלא שיקול אחד מבין שיקולים נוספים שיש לאזנם על מנת להגשים את תכלית הענישה, תוך התייחסות למכלול הנתונים הרלבנטיים (רע"פ 3173/09 פראגין נ' מדינת ישראל, (5.5.2009); ע"פ 107/08 אלמהדי נ' מדינת ישראל (3.2.2012). אי לכך, העונש המוסכם על הצדדים ביחס לנאשם 2, יהווה נקודת מוצא גם לגזירת דינו של נאשם 1, באבחנות המתחייבות מההבדלים הקיימים ביניהם מבחינת עברם הפלילי, והעובדה שהנאשם 1 החל בתהליך טיפולי.

הסדר הטיעון בעניינו של נאשם 2

ההלכה הנוהגת בעניין הסדרי טיעון היא:

"הכול מסכימים כי האינטרס הציבורי במובנו הרחב מחייב את בתי המשפט לעודד את קיומם של הסדרי טיעון" (ע"פ 1958/89 פלוני נ' מדינת ישראל).

לאור כול האמור לעיל, מצאתי כי העונש שנקבע במסגרת הסדר הטיעון בעניינו של נאשם 2 מאוזן וסביר ונמצא בגדר ההלכות שהותוו על ידי בית המשפט העליון לעניין כיבודם של הסדרי טיעון בכלל, ולענישה הראויה בנסיבותיו של המקרה ואשמו של נאשם 2.

גזירת העונש

לאחר ששקלתי את כול השיקולים הרלבנטיים והנסיבות כאמור לעיל, הנני גוזרת על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשם 1

26 חודשי מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרו.

12 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם 1 לא יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו מהכלא על העבירה בה הורשע או על עבירות לפי סימן ג' לפרק י"א לחוק, וכן על עבירות לפי סעיפים 333, 334, 335, 381(א)(1)(2) ו-381(ג) לחוק או ניסיון לעבור עבירות אלה.

הנאשם 1 יפצה את המתלוננת בסך 40,000 ₪, אשר יופקדו במזכירות בית המשפט עד ליום 2.8.20.

נאשם 2

33 חודשי מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרו.

24 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם 2 לא יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו מהכלא על העבירה בה הורשע או על עבירות לפי סימן ג' לפרק י"א לחוק, וכן על עבירות לפי סעיפים 333, 334, 335, 381(א)(1)(2) ו-381(ג) לחוק או ניסיון לעבור עבירות אלה.

הנאשם 2 יפצה את המתלוננת בסך 20,000 ₪, אשר יופקדו במזכירות בית המשפט עד ליום 2.8.20.

הפרקליטות תמסור למזכירות את פרטי המתלוננת.

הנאשם 1 יתייצב לריצוי עונש המאסר שהוטל עליו ביום 14.7.20 עד לשעה 10:00, בימ"ר ניצן ברמלה או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מגזר הדין.

על הנאשם 1 לתאם את הכניסה למאסר עם ענף אבחון ומיון של שרות בתי הסוהר, בטלפונים

08-9787377 או 08-9787336.

להבטחת התייצבותו למאסר וקיום עיכוב הביצוע, ישמשו הערבויות שהופקדו על ידו בתיק המעצרים והתנאים המגבילים הקיימים ימשיכו להיות בתוקף עד להתייצבותו לריצוי מאסרו.

בנוסף, ככול שלא הוצא צו עיכוב יציאה מהארץ נגד הנאשם 1, הריני מורה על איסור יציאה מהארץ עד לסיום ריצוי עונש המאסר. אם ברשותו דרכון על הנאשם להפקידו בתחנת המשטרה.

זכות ערעור תוך 45 יום

ניתן והודע היום י"ד בתמוז תש"פ, 06/07/2020 06 יולי 2020 מעמד הצדדים.

מרים דיסקין, שופטת עמיתה